

U S N E S E N Í

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedy JUDr. Vojtěcha Šimíčka a soudců JUDr. Miluše Doškové a Mgr. Radovana Havelce v právní věci žalobce: **P. M.**, zastoupeného JUDr. Jiřím Obršlíkem, advokátem se sídlem Havlíčkova 1732, Beroun, proti žalovanému: **Krajský úřad Ústeckého kraje**, se sídlem Velká Hradební 3118/48, Ústí nad Labem, o kasační stížnosti žalovaného proti výrokové části III. usnesení Krajského soudu v Ústí nad Labem ze dne 20. 7. 2009, č. j. 16 Ca 11/2008 - 65,

t a k t o :

- I. Kasační stížnost **s e o d m í t á .**
- II. Žádný z účastníků **n e m á** právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti.

O d ů v o d n ě n í :

I. Předmět řízení

[1] Žalovaný (dále jen „stěžovatel“) včas podanou kasační stížností brojí proti výroku III. shora označeného usnesení Krajského soudu v Ústí nad Labem. Tímto výrokiem krajský soud stěžovateli uložil povinnost složit částku 2000 Kč jako „*žálobu na náklady důkazu znaleckým posudkem*“ z oboru písmoznalectví.

II. Obsah kasační stížnosti

[2] Stěžovatel proti tomuto výroku v kasační stížnosti uplatňuje důvod uvedený v ustanovení § 103 odst. 1 písm. a) zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní (dále též „s. ř. s.“), když namítá nesprávné posouzení právní otázky krajským soudem.

[3] Krajský soud svůj výrok opřel o ustanovení § 141 odst. 1 zákona č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád (dále též „o. s. ř.“), když konstatoval, že důkaz se provádí k prokázání skutečnosti, ohledně níž tíží důkazní břemeno stěžovatele.

[4] Podle stěžovatele si krajský soud nepočínal správně, postupoval-li podle občanského soudního řádu, jelikož soudní řád správní má vlastní úpravu placení nákladů řízení. Podle této úpravy obsažené v § 59 odst. 2 s. ř. s. není uložení takové povinnosti stěžovateli možné, neboť jde o důkaz, který stěžovatel nenavrhł, a nadto je stěžovatel osvobozen od soudního poplatku podle § 11 odst. 2 písm. b) zákona č. 549/1991 Sb., o soudních poplatcích.

[5] Proto stěžovatel navrhuje, aby byl napadený výrok usnesení krajského soudu zrušen a věc mu byla vrácena k dalšímu řízení.

III. Vyjádření žalobce

[6] Žalobce se ke kasační stížnosti k výzvě soudu nevyjádřil.

IV. Posouzení věci Nejvyšším správním soudem

[7] Nejvyšší správní soud se nejprve zabýval přípustností kasační stížnosti, jelikož pouze na základě procesně projednatelné kasační stížnosti je možno se jí zabývat též věcně. K tomu je třeba nejprve uvést, že stěžovatel zjevně vycházel z poučení, obsaženého v napadeném usnesení krajského soudu, v němž je uvedeno, že proti výrokovým částem I. a II. (tj. ustanovení soudního znalce a uložení povinnosti žalobci poskytnout znalci součinnost) odvolání přípustné není, nicméně proti výroku III. je možno v zákonné lhůtě podat kasační stížnost. Zdejší soud má však za nesporné, že přípustnost kasační stížnosti nemůže být založena jen pouhým poučením o možnosti jejího podání. Pokud totiž platí pro všechny státní orgány princip vázanosti zákonem (čl. 2 odst. 3 Ústavy, čl. 2 odst. 2 Listiny základních práv a svobod), lze kompetenci státního orgánu – tedy i soudu – založit pouze formou normativního právního aktu, nikoliv individuálním rozhodnutím soudu, které by bylo s touto zákonnou úpravou v rozporu.

[8] Podle ustanovení § 104 odst. 2 s. ř. s. totiž platí, že kasační stížnost směřující jen proti výroku o nákladech řízení nebo proti důvodům rozhodnutí soudu je nepřipustná. Zákonné vymezení pojmu „náklady řízení“ obsahuje ustanovení § 57 odst. 1 s. ř. s., podle něhož se jedná zejména o hotové výdaje účastníků a jejich zástupců, soudní poplatky, ušlý výdělek účastníků a jejich zákonných zástupců, náklady spojené s dokazováním, odměnu zástupce, jeho hotové výdaje a tlumočné. Je tedy zjevné, že náklady spojené s dokazováním pod náklady řízení spadají a citovaná soudní výluka se tudíž vztahuje i na nyní projednávanou věc, tj. na uhrazení zálohy na náklady provedení důkazu. Proto je kasační stížnost nepřipustná a jako taková musí být odmítnuta, a to i navzdory chybnému poučení krajského soudu.

[9] Nad tento rámec považuje soud za podstatné zdůraznit, že ve správním soudnictví platí zásada, podle níž si náklady řízení hradí každý z účastníků sám (§ 59 odst. 1 s. ř. s.). Současně je však zapotřebí vycházet z toho, že soudnictví představuje jednu z funkcí moderního státu. Právo na soudní ochranu je ústavně zaručeno a jeho záruky plynou rovněž z mezinárodního práva (viz zejména čl. 6 evropské Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod). Podústavní právní úpravu proto nelze vykládat tak, aby přístup k soudu (byť i jen potenciálně) znemožňovala (denegatio iustitiae). Tyto překážky nesmí existovat ani v rovině organizační, ani v oblasti finanční.

[10] Právě v tomto směru spatřuje zdejší soud za významné akcentovat, že nesmí nastat situace, kdy by v důsledku neuhrazení předmětné zálohy na provedení důkazu mohlo dojít k porušení práva na spravedlivý proces. Pokud by totiž v případě nesplnění tohoto finančního požadavku hrozilo neprovedení relevantního důkazu, mohlo by dojít k významnému ovlivnění celkového výsledku soudního řízení. Takovýto přístup by mohl odporovat elementárním pravidlům spravedlivého procesu, jako jsou rovnost zbraní a férovost.

[11] Účastník řízení, který by v důsledku nesložení požadované zálohy na provedení důkazu měl za to, že by byla porušena jeho práva v žalobním řízení, má však zaručenu dostatečnou ochranu proti případnému svévolnému postupu krajského soudu v rámci řízení o kasační stížnosti, podané proti konečnému rozhodnutí – viz kasační důvod zakotvený v ustanovení § 103 odst. 1 písm. d) s. ř. s., podle něhož lze podat kasační stížnost (mimo jiné) i pro jinou vadu řízení před soudem, mohla-li mít taková vada za následek nezákonné rozhodnutí o věci samé.

[12] Nejvyšší správní soud proto zdůrazňuje, že výlukou možnosti podat kasační stížnost i proti rozhodnutí o složení zálohy na náklady provedení důkazu účastník žalobního řízení není zbaven soudní ochrany a může tuto svoji nesouhlasnou námitku s postupem soudu uplatnit

v řízení o kasační stížnosti podané proti meritornímu krajskému soudu, což se může v konečném důsledku ostatně jevit i jako efektivnější z hlediska zájmu na rychlosti řízení.

[13] Pokud by nastala situace, kterou popsal krajský soud v odůvodnění napadeného ustanovení tak, že „*nesplní-li povinný dobrovolně povinnost uloženou mu ve výroku III. tohoto usnesení, může se stát domáhat podle tohoto usnesení nařízení výkonu rozhodnutí*“, je třeba dodat, že ani v tomto směru stěžovatel není zbaven soudní ochrany, jelikož může samozřejmě všechny námitky proti zákonnosti uložení předmětné povinnosti v plné míře uplatnit v rámci konečného rozhodnutí o nákladech řízení.

[14] Jen jako obiter dictum Nejvyšší správní soud konečně upozorňuje na to, že již ve svém rozsudku ze dne 13. 11. 2006 č. j. 8 As 33/2005 - 52 (www.nssoud.cz) konstatoval, že „[p]řezkum správních rozhodnutí správními soudy představuje samostatný typ řízení, oddělený od systému civilního soudnictví, a řídící se vlastním procesním předpisem, kterým je soudní řád správní. Použití občanského soudního řádu, na základě ustanovení § 64 s. ř. s., je třeba považovat za výjimečné, a uplatňující se pouze v případech, na které ustanovení soudního řádu správního vůbec nedopadají.“ Pokud tedy v nyní rozhodované věci soudní řád správní obsahuje ustanovení § 59 odst. 2 s. ř. s., jež autonomně upravuje hrazení nákladů řízení včetně stanovení zálohy na náklady provedení důkazu, není dán důvod přistupovat k subsidiární aplikaci ustanovení § 141 odst. 1 o. s. ř.

[15] Je nicméně věcí samostatného posouzení, zda mohla být žalovanému při postupu podle ustanovení § 59 odst. 2 s. ř. s. uložena povinnost složit tuto zálohu na provedení důkazu i za situace, kdy skutečně provedení důkazu nenavrhl, jak stěžovatel správně uvádí v kasační stížnosti, a navíc je osvobozen od soudního poplatku podle ustanovení § 11 odst. 2 písm. b) zákona o soudních poplatcích, neboť v řízení vystupuje jako orgán územního samosprávného celku při výkonu přenesené působnosti. K těmto otázkám se však zdejší soud již nemůže kategoricky vyslovovat, jelikož za situace, kdy kasační stížnost odmítá jako nepřípustnou, nemůže hodnotit její důvodnost.

[16] Nejvyšší správní soud proto uzavírá, že musel kasační stížnost odmítnout pro nepřípustnost [§ 46 odst. 1 písm. d), § 104 odst. 2 a § 120 s. ř. s.].

[17] Podle ustanovení § 60 odst. 3, § 120 s. ř. s. nemá při odmítnutí návrhu žádný z účastníků právo na náhradu nákladů řízení.

P o u č e n í: Proti tomuto usnesení **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 30. září 2009

JUDr. Vojtěch Šimíček
předseda senátu